

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Манаєва Галина Сергіївна

ст. викладач

Кужелева Лариса Михайлівна

викладач

Запорізький державний медичний університет

м. Запоріжжя, Україна

Annotation. A study of foreign languages is a necessary process, that helps to open mind, enrich a world view, improve the different types of memory, proof to fix attention and develop our thinking.

In the modern world the question of improvement of educational system, that is directly related to development of thorough scientifically reasonable methods of foreign language studies becomes actual.

Updating of methodology of foreign language teaching must have a psychological ground. The process of studies is based on psychological personality possibilities of both students and teachers. The different types of psychological barriers that arise up for students in the process of study of foreign language and strategies of overcoming of such psychological barriers are determined are examined in the real article. In the article a question rises about the tasks of teacher in a management cognitive activity of students, that will be realized in a learning process.

Мета нашої статті - звернути увагу на психологічні і лінгвістичні аспекти навчання іноземної мови дорослої аудиторії, яка, як відомо, має свою специфіку, що полягає у психологічних, фізіологічних та соціальних чинниках.

Провідна ідея статті полягає в тому, що знання закономірностей засвоєння іноземної мови та моделювання цього процесу дозволяє наблизити результативність керованого оволодіння до високого рівня. Основною проблемою виступає визначення передової ролі і місця психології у вивченні

процесів оволодіння іноземною мовою.

Сучасні зміни в політичному, економічному та соціально-культурному розвитку суспільства зробили великий вплив на систему іномовної освіти, наповнивши новим змістом цілі, зміст і технології навчання іноземних мов.

Вивчення іноземних мов, як відомо, допомагає людині розширити кругозір, збагатити світогляд, поліпшити різні види пам'яті, стійко фіксувати увагу, розвивати мислення. Через вивчення іноземної мови з'являється можливість познайомитися з менталітетом інших народів, їхньою діяльністю, звичаями та пам'ятками культури.

Оновлення методики викладання іноземної мови повинно мати психологічне обґрунтування.

Дана необхідність зростає удвічі, тому що сам предмет навчання - іноземна мова - має собою явище, найтіснішим чином пов'язане і з розумовою діяльністю людини.

Процес навчання базується на психологічних особистісних можливостях, якими володіють викладач і студент, а також на соціально-психологічних можливостях, які закладені в системі характерних для розвинутого навчального колективу.

Вивчення іноземних мов - це не тільки оволодіння іншомовною компетентністю, але і комунікативною гнучкістю, здатністю до пізнання, емоційною чемністю, а також умінням психологічно включатися в процес навчання.

Ефективність процесу оволодіння іноземною мовою безпосередньо пов'язана з психологічною готовністю студента засвоювати і застосовувати іноземну мову як на уроці, так і в життєвій ситуації, вірити в свої здібності, не боятися робити помилки і не відчувати «сорому» в спілкуванні нерідною мовою. Вміти долати психологічні бар'єри.

Розглядаючи різні види психологічних бар'єрів, що виникають у студентів в процесі вивчення іншої мови, аналізуються деякі погляди психологів на цю тему і визначаються стратегії подолання таких психологічних

бар'єрів. На вивчення іноземної мови впливають як об'єктивні чинники: вік, стать, здатність до вивчення мов, соціальні фактори, так і суб'єктивні фактори такі, як мотивація, особисте ставлення до нового предмету і процесу його засвоєння, тривожність, впевненість в собі і почуття власної гідності.

Теорія індивідуальних бар'єрів на шляху засвоєння другої мови має велике значення для педагогів, як при виборі методики викладання, враховуючи особливості кожного студента в процесі навчання предмету, так і для більш глибокого вивчення психологічних перешкод в цілому.

Ефективність вивчення і оволодіння студентами іноземною мовою залежить від таланту педагога, вміння використовувати вірну методику подачі і активізації навчального матеріалу, а також вміння вибудовувати довірчі відносини зі студентами, створювати комфортні для них умови на заняттях. Крім того ефективність вивчення і успішне оволодіння іноземною мовою багато в чому залежить від їхнього вміння змінювати сформовані уявлення про свої здібності засвоювати і вільно використовувати іноземну мову, як на заняттях, так і в реальному житті.

В чому ж основна психологічна проблема вивчення іноземної мови?

Психологічна проблема вивчення іноземної мови в основному криється у нашій психології. На процес вивчення впливають такі характеристики психіки людини: здатність до навчання характеризує систему придбання знань; креативність, темперамент, мислення, увага, сприйняття, пам'ять (збереження знань переважно зв'язується з довготривалою пам'яттю). Також необхідно врахувати, що серед основних психологічних аспектів вивчення іноземної мови найбільш важливими представляються наступні: мотивація і інтерес до вивчення мови, здатність до вивчення мови; співвідношення мови і мовлення при вивченні; мовний бар'єр. Не менш важливою умовою успішного оволодіння іноземною мовою є подолання страху перед іноземною мовою.

По-перше, щоб студенти подолали страх, треба залучити їх у ролеві ігри цією мовою. Суть поміщення студентів в незвичну активну обстановку полягає в тому, що звичайна смілива поведінка перестає працювати, і сприйняття йде на

підсвідомому рівні.

По-друге, під час самостійної роботи студентів використовується метод інформаційного вибуху (або потоку), який викликається свідомо. Перед студентами ставиться завдання щодня читати на мові, що вивчається, не менше 10-20 сторінок тексту. При цьому не потрібно піклуватися про розуміння прочитаного матеріалу. Увага акцентується тільки на обсязі тексту. Приблизно через тиждень - два подібної практики набирається необхідний обсяг мови і далі слід лавиноподібний процес. Після чого мовний бар'єр може поступово зникнути. Потрібно врахувати, що для досягнення кращого результату, необхідно щодня приділяти увагу вивченню мови, а саме тренувати свою вимову, збагачувати свій словниковий запас і не забувати про граматику. Для цього потрібні певні вольові зусилля. Необхідно, щоб у вас не губився інтерес до вивчення мови. Для цього можна використовувати нетрадиційні методи вивчення мови. Наприклад, можна дивитися фільми і мультфільми іноземною мовою. Також можна слухати і заучувати тематичні пісні, вірші на іноземній мові, а також перекладати їх на свою рідну мову. Але при цьому не варто відмовлятися від використання додаткових засобів навчання таких як читання художньої літератури і аудіювання різного роду текстів. В сучасному світі молодь все більше спілкується в соціальних мережах. Для тренування своїх навичок можна завести друга для комунікації, який говорить тільки на мові, що вивчається і спілкуватися з ним в соціальних мережах. В цілому, вивчення іноземної мови, як нерідної - це багатогранний процес, який вимагає цілеспрямованості мислення, стійкої уваги, вольових зусиль над собою. Методика навчання іноземної мови не існує ізольовано, вона пов'язана з рядом інших наук (філософією, фізіологією, психологією, мовознавством, педагогікою та ін.) і спирається на стійкі закономірності.

При вивченні іноземної мови виникають психологічні проблеми:

- механізми мислення в рідній і іноземній мовах, їхнє виникнення та їхнє функціонування і роль перекладу при цьому;
- зростаючий рівень оволодіння другою мовою: від знань до здібностей,

умінь - навичок;

- роль механічної пам'яті і вікових особливостей в засвоєнні другої мови;
- навчання буквеному і образно-словесному читанню, а також читанню з

розумінням і читанню з подальшим перекладом.

- навчання граматиці за правилами і за моделями речень, послідовний розгляд граматичних явищ на заняттях.

Вивчаючи питання про психологічні особливості засвоєння другої мови, дуже важливо мати на увазі з одного боку психологічні закономірності і з іншого боку - не психологічні, а громадські вимоги і задачі в вивченні другої мови. Абсурдно вивчати психологічні закономірності засвоєння системи мови шляхом аналізу процесу оволодіння іноземною мовою або розкривати психологічні правила практичного оволодіння системою даної іноземної мови.

Враховуючи різницю в підході до навчання іноземної мови, виділяють основні значення процесу навчання іноземної мови, які набувають особливої актуальності на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Це, по-перше, загальноосвітнє значення, яке полягає в тому, що студенти, які вивчають іноземну мову, спостерігають закономірності його звукового, морфологічного і синтаксичного ладу. Таке спостереження здійснюється як на базі вже відомих їм знань про свою рідну мову, так і на фоні поширюючихся контактів.

Це значення включає хорошу культурознавчу орієнтацію, забезпечує в процесі навчання «діалог культур», що відкриває більш широкі можливості для науково-технічного прогресу, сприяє збільшенню внеску кожного в розвиток взаємин між народами.

Важливу роль відіграє і виховне значення іноземної мови, що полягає безпосередньо в тому, що навчальний матеріал, підібраний викладачем, виховує сам по собі.

Однак, відомо, що опанувати іноземною мовою - це значить навчитися мислити цією мовою.

Відомо, що ще у XIX столітті психологія внесла багато нового в методику

викладання іноземної мови. Пізніше в психології був накоплений великий теоретичний матеріал і були встановлені закономірності, які проявляють себе як при засвоєнні і оволодінні іноземною мовою, так і при вивченні будь-якого предмета.

Відомо, що ми сприймаємо звуки мови, вимовлені мовним апаратом людини, який є в системі даної мови сигналом предметів і явищ реальної дійсності.

Завдяки відображенню звуків у свідомості людини, ми здатні через сприймання звуків розрізняти значення слів.

Сприйняття звуків, своєрідність яких полягає в їхньому акустичному ставленні, залежить від артикуляційних укладів студентів і, відповідно, і вражень правильного проголошення їх викладачем, тобто від поєднання рухових вражень зі слуховими від почутих звуків і із зоровими від схематично зображених положень органів артикуляції при проголошенні окремих звуків.

Таким чином, шляхом усвідомленого порівняння можливе вироблення динамічних стереотипів, що дозволяє усувати помилки студентів в сприйнятті і проголошенні іноземної мови.

Отже, процес навчання є процесом взаємодії між студентом і викладачем, так як вчення за своєю психологічною природою являє собою процес спільної діяльності викладача і студента.

Задача викладача зводиться при цьому до управління пізнавальною діяльністю студентів. Саме пізнавальна діяльність студента реалізується в процесі навчання, виступає в якості предмета управління з боку викладача.

В навчальному процесі мова йде, перш за все, про навчально-виховну діяльність, що включає в себе предметну діяльність, спрямовану на розвиток взаємин з людьми і суспільством і на засвоєння всього, що накопичено людиною.

Активізації навчально-пізнавальної діяльності сприяють, в першу чергу, пізнавальні інтереси студентів, які можна визначити, як відношення особистості до об'єкту, викликане свідомістю його життєвого значення і його

емоційною привабливістю.

Відповідно до цього важливо спонукати студентів до оволодіння сутністю досліджуваного. Провідне місце в структурі професійного мислення викладача займає психологічне мислення, так як зміст процесу навчання завжди залишається орієнтованим на особистість, відображає психологічні закони і механізми її розвитку і соціального буття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лозова О.М. Психологічні аспекти засвоєння іноземної мови: Навчально-методичний посібник. - К.: 2010. - 143 с.

2. Актуальные проблемы обучения иностранных студентов в современных условиях: Тезисы Всеукраинской научно-практической конференции ДоНУ (6 сентября 2013 г.). - Донецк: ООО «Цифровая типография», 2013. - 51 с.

3. Ананьев Б.Г. Психофизиология студенческого возраста и усвоение знаний/Б.Г.Ананьев//Вестник высшей школы. - 1972. - № 7. - С.25-30.

4. Бенедиктов Б.А. Психология овладения иностранным языком/Бенедиктов Б.А. - Минск: Высшая школа. 1974. - 336 с.

5. Гальперин П.Я. Психология как объективная наука/Гальперин П.Я. - М: Изд-во Московского психолого-социального института, 2003. - 480 с.

6. Иванова М.А. Психологические аспекты адаптации иностранных студентов к высшей школе. - СПб: Нестор, 2000. - 148 с.